

Луганська обласна універсальна наукова бібліотека
Відділ науково-методичної роботи
Відділ просування читання

**Послуга “Мандрівна книга”: як організувати пересувні
полички?**

Методичні поради

Пам’ятаємо, як неодноразово нагадували нашим колегам на Луганщині про адаптацію графіка роботи бібліотек під потреби читачів. Тобто не зачинятися саме тоді, коли потенційний читач міг би потрапити до бібліотеки. У селах із цим завжди було складніше.

Сьогодні ж ми можемо дещо запропонувати всім, хто хотів би, щоб їхні книжки не встигали покриватися пилом. Незалежно від того, скільки годин на день ви працюєте, скільки у вас додаткових проєктів і подій, ваші книжки знайдуть свого читача майже без вашої участі.

Послуга “Мандрівна книга” розроблена для самообслуговування читачів. Користувач самостійно обирає книгу з однієї з ваших мандрівних полиць і самостійно записується до бібліотеки. Опісля так само самостійно записує обрану книгу на певний час.

Підозрюємо, що у багатьох колег уже на цьому місці спітніли долоні від думки про втрачену літературу. Але дозвольте розказати більше.

Кому може бути корисна така послуга?

Абсолютно будь-якій публічній бібліотеці, яка прагне урізноманітнити формат книговидачі і привабити нових читачів. А також їхнім партнерам – потенційним локаціям книговидачі. Вони теж можуть привабити аудиторію фішкою мінібібліотеки у себе.

Чому ми радимо цей формат?

Звісно, у нас або у наших переміщених колег сьогодні переважно немає власних просторів. Тому подібний формат може здатися вам так само вимушеним, як і наше переміщення. Але ми переконалися, що бібліотеці

не обов'язково бути релакованою/не мати приміщення, щоб використати мандрівні формати собі на користь.

1. “Мандрівна книга” виступить рекламою вашої бібліотеки. Так, це зокрема корисно, якщо ви релакований заклад у новому місті, де місцеві можуть і не здогадуватися про вас.
2. Ваші книжкові полиці на базі просторів, які працюють за різними графіками (умовно, на пару годин довше, з вихідними в інші дні або без вихідних узагалі) гарантують, що книгу можуть узяти тоді, коли ви фізично не могли б її видати.
3. Простори-партнери – це не лише місця, де ви залишите декілька своїх книг. Ви можете також організовувати спільні події, приваблюючи нову аудиторію як для себе, так і для господарів простору.
4. Самообслуговування – дещо інтровертний формат. Та іноді люди потребують саме такого. А якщо ж вони захочуть поговорити або запитати щось, то знатимуть, де і коли вас шукати. Окрім обов'язкової дружньої інструкції, можете залишати свої буклети, листівки тощо. До того ж, люди, які працюють на просторах, теж можуть підказати, коли ви прийдете наступного разу із якимось заходом абощо.
5. І ні, ви не позбавлені взаємодії зі своїми читачами. Ви можете спілкуватися і дізнаватися вподобання для подальшого наповнення полиці під час заходів, зустрічей на просторах або онлайн, завдяки контактам, які ви залишаєте біля полиць.

Що саме можна розглядати як потенційно гостинний простір для “мандрівної книги”?

Наприклад, заклади освіти, хаби, кафе, молодіжні центри.

Краще обирати простори, де ви організовуєте події. Так можна частіше пропонувати книги з полиці особисто та слідкувати за наявністю книжок на ній. Добре, якщо на просторі влаштовуються щотижневі події, куди активно ходять люди.

Організація видачі та реєстрації користувачів.

Знайшовши бажаний простір, домовтеся про зустріч і обговоріть усі деталі. Ви можете розмістити полицку приблизно до 50 книг або на ваш розсуд. З урахуванням можливостей того чи іншого простору, звісно.

Для організації видачі та реєстрації користувачів розмістіть свою рекламу, інструкцію з умовами видачі та контактами.

Для видачі книжок можна розробити чат-бот. Ми обрали саме такий шлях, використавши сервіс [Sendpulse](#). Якщо ви бажаєте створити подібний бот, ви можете скористатися цією [інструкцією](#).

Можна також піти простішим шляхом і використовувати паперову форму. Або ж вона буде доповненням і альтернативою боту. На практиці багатьом людям буває легше записатися на папері.

Створіть стандартну форму для видачі. Наприклад:

- Прізвище, ім'я, по батькові
- Дата народження
- Номер телефону
- Електронна пошта
- Сфера діяльності
- Інвентарний номер або назва і автор книги
- Дата взяття та дата повернення (тільки для паперової форми)

Ви можете доповнити цей перелік запитань, адаптувати під себе.

Не забувайте фіксувати, на якому просторі знаходиться та чи інша книга, записувати видачу.

Реєструйте користувачів. Час від часу відвідуйте локації видачі та перевіряєте паперові форми і наявність книжок на полицях. У нас бували випадки, коли люди, повертаючи книгу, не записували повернення. А її вже міг узяти наступний читач.

Яку літературу обрати для полиці?

Зважаючи на те, де ви організували послугу, ви можете приблизно підібрати книги. Умовно, якщо це молодіжний центр, обираємо літературу підліткову та для молоді. Як художню, так і нон-фікшн різної тематики.

Якщо простір відвідує різновікова аудиторія, найкраще підібрати максимально різні книги і спостерігати, які користуватимуться попитом, і потім коригувати списки. З досвіду, коли люди починають користуватися такими полицями, вони поступово формують до нас запити на певну літературу.

У нашому випадку люди зверталися через чат-бот і працівників просторів, але ви можете також запропонувати залишати записки чи створити Google-форму, щоб кожен міг написати, яку книгу він хоче прочитати.

А тепер повернімося до тієї неприємної думки про втрачену літературу. Так, на жаль, це може трапитися. І з нами теж бувало. Але дозвольте нагадати, що книги іноді можуть зникати навіть із закритих фондів. Пропонуємо не забувати, що наша з вами мета – просувати читання, а не охороняти книжки від людей. Втрачена література (якщо так трапляється) комусь аж надто припала до серця, а ви цьому посприяли. За що ми вам і дякуємо.